

pokazala obila udeležba občinstva, ki je prišlo z vseh strani ribniške doline. Spremili so ga k zadnjemu počitku: krajni šol. svet, ves občinski zastop, gasilno društvo, sodni in davčni uradniki iz Ribnice, ribniški podžupan g. Podboj, učitelji kočevske deške šole korporativno, nadzornik g. Turk, notar g. Gruntar, učiteljstvo domačega okraja, „Zavezo“ pa je zastopal predsednik Luka Jelenc. Pevski klub ribniški in učitelji so mu zapeli v slovo. — Daljši nekrolog prihodnjic. R. i. p!

Umrl je v Gradu bivši vseučiliški knjižničar Adalb. Jeitteles. Pokojnik se je mnogo bavil tudi z germanistiko.

Tov. A. Pesku, ki je bil opasno bolan, se zdravje polagoma vrača in upati je, da do Velike noči popolnoma okreva. Kakor znano, se je „Slovenec“ nesramni pamfletist, ki je poročal o naših letošnjih božičnih zborovanjih, norčeval iz Peska, ker mu je bolezen začrtala vidne znake na licu. Klerikalni časnikarji ne pozajo nobene obzirnosti. Sram jih bodi!

Osebnosti na Kranjskem. Kot vlonterki na I. mestni deški ljudski šoli, oziroma na mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani sta pripuščeni izprašani učiteljski kandidatinji Antonija Stambcarjeva in Vita Kersnikova. Učiteljica Ana Podrekarjeva na Viču je zaradi bolezni dobila dopust in jo nadomešča suplentinja Marija Košakova iz Polhovega grada. Učiteljica Vilma Vidličeva je prestavljena v Škofjo Loko, ker je mesto v Naklem zopet nastopila Eleonora Devova, ki je bila na dopustu. V začasni pokoj je šel Josip Franke, nadučitelj v St. Petru pri Novem mestu. Vodstvo šole je začasno podeljeno učiteljici M. Ažmanovi, nadomešča ga pa učiteljica M. Gromovnikova.

V četrtek dne 19. t. m. bo ob pol 10. uri predpolodne v pisarni Učiteljske tiskarne seja upravnega sveta in nadzorstva. Pri tej seji se bodo pregledovali in podpisovali računski zaključki za leto 1907. Občni zbor pa bo dne 15. aprila.

Drugi roditeljski sestanek v tekočem šolskem letu se je vršil v Zagorju na Notranjskem v nedeljo, 8. t. m., ob mnogobrojni udeležbi domačega ljudstva. Predaval je tovariš nadučitelj Rudolf Horvat o vzgoji otrok v predšolski dobi; končno je starše še opozoril na nevarnosti, ki pretijo šolskim otrokom posebno na paših ter z žganjpitjem in kajenjem. — Občinstvo je pazljivo sledilo skoraj dve uri dolgemu govoru ter glasno pritrjevalo zlasti dokazom, ki jih je navajal predavatelj iz svojega lastnega rodovinskega življenja.

Prihodnje usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani dne 1. maja 1908. ob 8. uri zjutraj na c. kr. učiteljsko. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preizkušnji je po predpisanem službenem potu vložiti pravčasno tako, da bodo do 25. aprila v rokah izpraševalne komisije.

Poročil se je 2. t. m. pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. tovariš Ferdo Bobič, nadučitelj v Stranica, z gđc. Silvo Binterjevo. Bilo srečno!

V Radečah blizu Zidanega mosta so ustanovili obrtno nadaljevalno šolo.

Stavka učiteljskih in izbruhnila na učiteljsko v Kopru. Slovenski in hrvaški učiteljski so sklenili potom stavke doseči, da se naj poučujejo na zavodu vsi predmeti v materinščini. — Dne 9. t. m. pa se je zopet pričel reden pouk na koprskem učiteljsko. Iz pogovorov raznih poslancev s tržaškimi namestnikom princem Hohenlohejem se je dognalo, da je vlada pripravljena po možnosti upoštevati upravičene želje glede pouka v materinščini ter da bo čimprej premestila slovenske oddelke iz Kopra. Dijaki so dobili zagotovilo, da se jim nič ne zgodi.

Šolsko zdravstvo.

Orehi so jako zdrava hrana. Zdravniki so sedaj dokazali, da imajo razne vrste orehov poleg velike redilne moči tudi soli, ki delajo mišice arterij elastičneje, in zato so za stare ljudi posebno zdravi. Ako provzročajo orehi slabo prebavljenje, je to znamenje, da se jih ni dobro zvečilo; trdi komadi ne smejo priti v želodec. Zdrabljeni orehi so izvrstna hrana za bolnike, zlasti ako poslednji uživajo malo druge hrane. Na Francoskem nadomeščajo orehi deloma kruh in meso. Tamkaj jedo kmetje pogostoma kruh z orehi namesto mesa.

Predavanja o šolski higijeni se vrše vsak teden v Slov. Bistrici; prisostvuje učiteljstvo dekliške in deške šole, otroška vrtnarica in kateheti. Predava mestni zdravnik dr. Maks Murnar o šolski higijeni sploh ter o raznih otroških boleznih posebej. Tako predavanja so za učiteljstvo izredno poučna ter naj bi se prirejela povsod, kjer to dopuščajo lokalne razmere.

Šola za matere. V Gentu v Belgiji je zdravnik dr. Miele več let brezplačno dajal v določenih urah materam brezplačno nasvete o gojenju otrok. Pozneje mu je mesto dovolilo 1200 mark letne podpore. Dela je bilo čedalje več. Pridobil je za svoje namene dekleta in žene; tako je nastala mlekarica, v kateri se je dobilo dobro mleko. Zdravnik je razširil svoje

poučne ure zlasti na kraje mesta, kjer bivajo siromaki. Šeasoma je nastala iz tega šola za matere. Starši pošiljajo svoje hčere po večkrat v ubožne lekarne, kjer dajejo zdravniki materam nasvete glede otrok in jih zdravijo. Dekleta pomagajo zdravnikom in se uče v prostem času teoretično fiziologije in higijene. — Pozneje se vezbajo tudi v bolnišnicah. Društvo „Šola za matere“ nastavlja dekleta tudi stalno in jim plačuje 27 frankov na mesec. Koncem leta napravijo take deklice izpit kot bolniške oskrbnice. Glavni namen pa pri tem ni zaslužek, marveč da se dekleta usposobijo, da bodo kot matere zamogle razumno skrbeti za svoje in svojih otrok zdravje. Uspehi dr. Miele so izredni; odkar on deluje, je padla umrljivost v Gentu od 35 odstotkov na pet.

Razgled po šolskem svetu.

Kak naslov gre učiteljem? Nemško moravsko učiteljsko društvo je vložilo pred dobrim letom prošnjo na naučno ministrstvo, naj izda naredbo, po kateri naj bi se vsako učiteljico, naj je že poročena ali ne, nagovarja z „gospo“. Društvo je dokazalo, da je ta naslov iz pedagoških ozirov utemeljen. Ministrstvo je več nego leto dni razmišljalo o tej prošnji ter jo končno — odbilo.

Ljudske šole na Hrvaškem. Koncem leta 1906 je bilo na Hrvaškem 1470 ljudskih šol z 2721 učitelji. Soloobveznih otrok je bilo 351.754, obiskovalo pa je šole le 232.993 otrok. Povprečno je prišla ena šola na 28-52 kvadratnih kilometrov.

Za češko vseučilišče na Moravskem. Z Dunaja poročajo, da četrtno so moravski češki poslanci pripravili za gradnjo kanala Dunav - Odra podpirati vse tozadevne načrte, ki jih vlada predloži in zbornica odobri, vendar ne bodo glasovali za potrebne kredite za to podjetje, ako ne bodo istočasno s posebnim zakonom zagotovljena ustanovitve češkega vseučilišča na Moravskem.

Nemštvo Dunaja. Iz obširnega poročila, ki ga je izdala komisija za obrtne šole na Dunaju, posnemljemo sledeče: Na obrtno-nadaljevalni šoli v II. okraju — Blumauer-gasse — je 25 nemških in 95 čeških vajencev; v Holzhausergasse je 30 nemških in 139 čeških vajencev. — V IX. okraju — d' Orsaygasse — je 41 nemških in 179 čeških vajencev. V X. okraju — Alksingergasse — je 112 čeških vajencev, a samo 4 nemški vajenci. In tako razmerje vlada skoro v vseh obrtno-nadaljevalnih šolah. — V pripravljanih tečajih dunajskih obrtno-nadaljevalnih šol je 5816 čeških, 341 madjarskih, 290 poljskih, 108 slovenskih, 60 hrvaških in — 3432 nemških vajencev, nemških vajencev je komaj 1/3. — In sedaj lahko na prste izračunamo, kdaj postane Dunaj druga Praga.

Vseučiliška predavanja za učitelje priredi dunajsko vseučilišče letos v Lincu, in sicer meseca avgusta.

Sedemdesetletnica dr. Ludovika Gumpłowicza. V nedeljo je praznoval v Gradu sedemdesetletnico svojega rojstva znani sociolog in profesor državne prava na graškem vseučilišču, dr. Ludovik Gumpłowicz. Gumpłowicz je bil pravičen nasproti Slovanom, zato so ga njegovi nemški kolegi črtili in mu niso hoteli priznavati njegovih zaslug na znanstvenem polju.

Z gospodarskega polja.

Kako je zasajati sadno drevje? Sadnemu drevju je najprej izkopati primerno jamo, ki naj bo 60 do 70 cm globoka in 1 do 1 in pol m široka. Nato se postavi sredi jame kol, ob katerega se nasloni drevesce, ki ga hočemo zasadi. Najprej je prisuti ono zemljo, ki je bila prej na vrhu. Pri tem je drevesce treba večkrat potresti, da pride zemlja tudi pod korenine. Te poslednje se mora seveda prej primerno prikrajsati in gladko prerezati. Prereza naj bo obrnjena navzdol. Drevesce mora priti tako globoko v zemljo, kakor je bilo prej. Okolo tega je napraviti potem iz rahle zemlje kolobar. Ta naj bo podoben krožniku in naj dovaža vodo k drevescu, ne pa od njega. Zato se ne sme zemlje nakopičiti k drevescu. Ko smo na ta način drevesce zasadi, ga je privezati s slamo ali z vrbo, pod katero je pa deti nekoliko mahu ali cunj, h kolu, da ga veter ne maha ali celo odlomi.

Izvozna trgovina v Srbiji. Francosko paroplovno društvo Fraissinet in dr. se pogaja z bolgarsko vlado v svrhu, da bi preko Bolgarije izvažalo srbske proizvode. Na ta način bi se Srbija osvobodila odvisnosti od Avstro-Ogrske.

Raznoterosti.

× Strašna nesreča v Ameriki. Iz Clevelanda poročajo, da je v Collingwoodu zgorelo 200 učencev, med njimi 50 Slovencev. V javni šoli je nastal zaradi pregretja neke peči požar. Ko so otroci ravno korakali proti izhodu, so plameni švigili iz kleti in prvo nadstropje se je udrl. Otrok je bilo v šoli 360. 160 ogorelih trupel so že spravili s pogorišča, med njimi 50 slovenskih otrok. Zgoreli so tudi 4 učitelji.

× Kako trpinčijo vojake je soc. dem. Schummeier naznanil v avstrijski delegaciji.

Interpeliral je vojnega ministra glede sledeče reči: Dne 1. marca je „Arb. Zeitung“ poročala, da je korporal Alojzij Proksch (pri 4. pešpolku) poklical pešca Grünweiga, ki je pri izdavanju dnevne zapovedi naredil neko malo napako, v sobo in mu je komandiral „Nieder!“. Ko je vojak ležal na tleh, mu je zapovedal, naj se obrne, tako da je ležal z licem navzgor. Tedaj je korporal pristopil, si odpel hlače in je spustil svojo vodo vojaku po obrazu. Nadalje je bilo rečeno, da je sicer vložena kazenska ovadba, da pa je dotični korporal še prost in opravlja podčastniško službo. Na vojaku, ki ni bil dotlej kaznovan, pa nahajajo, odkar je stvar znana, toliko napak, da sploh ne pride več iz kazni, in častniški namestnik Alfred Mayer mu je pred kratkim dejal: „Toliko časa ne bom miroval, dokler ne pridete v garnizijski zapor“. Vojni minister Schönauich je takoj odgovoril na interpelacijo. Dejal je: „Rad bi na mestu odgovoril na interpelacijo cenjenega g. delegata Schummeierja. Z obžalovanjem moram konstatirati, da se je to nezastlišano sirovo dejanje res zgodilo. (Čujte!) Dotični podčastnik, ki je priznal čin, je v garnizijskem zaporu in se sodnijsko preganja. O izidu sodnijske obravnave bom svoječasno obvestil gospoda brambovskega ministra, da obvesti cenj. gosp. interpelanta.“

Listnica uredništva.

Nadaljevanje o šolski reformi in o shodu tirolskega učiteljskega sveta morali odložiti na prihodnjo številko. — V. Z. v M.: Najbolje, če opravite mirnim potom.

Iz Komna smo prejeli 4. marca 1908 ta-le dopis: V 5. številki „Učiteljskega Tovariša“ z dne 31. jan. t. l. se nahaja dopis „Iz sežanskega okraja“, koji očit našemu c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da piše v svojih odlokih „kvarljivo slovensčino“ a la Marko Pohlin itd. — Tega dopisnika je zavrnil drugi dopisnik „Iz sežanskega okraja“ v 8. številki tega lista. Ker se pa domneva, da sem jaz pisal prvi dopis, blagovolite, g. urednik, konstatirati, da jaz nisem pisal tega dopisa in da tudi nisem z dopisnikom v stiku. — Jaz sem več let dopisoval v „Učit. Tovariša“ dopise iz „sežanskega okraja“, a ti dopisi so bili le pedagoške vsebine, kajti v drugo se nisem vtikal. Tudi sem dopise podpisoval s šiframi „—b—“, „—n—“. Zadnji moj dopis v „Učit. Tov.“ je bil v 27. številki tega lista od dne 5. julija 1907. l., s kojim sem opisal „Uradno učiteljsko skupščino za sežanski okraj“. — Pod poročilom sem se podpisal „Starosta“, kar odgovarja istinitosti. — Potem nisem več pisal za „Učit. Tov.“ nišesar. — Vzroka sta:

1. V omenjenem poročilu sem bil omenil, da se je predsednikov namestnik (in to sem bil jaz) po konferenci zahvalil g. predsedniku „za spretno in nepristransko vodstvo konferencie“.

2. Poročal sem bil, da se je v našem okraju sklenilo šolsko leto koncem junija „s sv. mašo-zahvalnico“.

Te dve točki je pa g. urednik črtal iz poročila. Ker ni hotel to popraviti, sem nehal pisati v „Učit. Tovariša“.

Resnici na ljubo omenim, da imam navado moje dopise šifrirati tako, da odgovarjajo istini, in sicer kakor sem zgoraj omenil. — To se razvidi tudi iz raznih letnikov „Popotnika“.

To naj se blagovolj uvaževati, a brez zamere.

Anton Leban, nadučitelj.

Izjavljamo, da ni g. Anton Leban z imenovanim dopisem v prav nobeni zvezi. Vse drugo uvažujemo, in sicer tudi brez zamere. Tisto, kar smo pa črtali, je tako malenkostno, da ni vredno o tem govoriti. Toliko svobode menda sme imeti urednik.

Listnica upravnštva.

Prosim Vas, pripiši vsak, kdor pošlje denar po čeku ali nakaznici, ali kdor kaj želi po dopisnici, črko in številko, ki jo ima vsak na ovitku. Ponovno poudarjam, da nikomur ne bom odgovarjal, ako tega ne stori. Kdor ne dobi lista, naj reklamira takoj. Pomnite pa, da so reklamacije le tedaj poštnine proste, če zapišete značaj „Reklamacija“ in ne pišete znotraj nič drugega, kakor reklamacijo dotične številke. Sicer je treba upravniku ob slabem stanju blagajne, še kazni plačevati. Ali stariš grešnikom res ne pomaga pametna beseda? Morda jim pomaga zakon! Upravnik.

Ljubljansko učiteljsko društvo javlja žalostno vest, da je njega ud in odbornica

Olga Kobau-Gasperinova
učiteljica na slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani

dne 9. marca umrla.

Pogreb nepozabne kolegicje je bil v sredo, 11. marca ob treh popoldne.

V Ljubljani, 11. marca 1908.

Poziv!

Stavbni obrtniki pogostoma povprašujejo po že razprodani knjigi: **Stavbni črteži s proračuni**, izdalo „Pedagog. društvo“ v Krškem. Marsikateri tovariš ima kot ud tega društva še knjigo, ki jo najbrže nič ne rabi; naročnikom bi pa z njo jako ustregel, zlasti ker se ni določil čas 2. izdaje. Zato prosim gg. tovariše, naj javijo meni ali odboru „Pedagog. društva“ v Krško, za katero ceno bi oddali omenjeno knjigo.

S tovariškim pozdravom

J. Bezljaj.

V Ljubljani, 12. marca 1908.

Zahvala.

Svoje volilce iskreno zahvaljam za zaupanje. Izkušal bom, da opravičim to zaupanje z delom.

Hvala vsem, ki so mi čestitali. Te čestitke naj bodo kot zahvala v pravični meri razdeljene med volilce.

V Idriji, dne 6. marca 1908.

Engelbert Gangl,
deželni poslanec.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 74 12-1

Cenovnik zastoj in poštnine prosto. Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

31
52-11

katerih tvornice delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden
urur in trgovec
v Ljubljani
Prešernove ulice
nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev
Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5
blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglasovanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-6

Največja tvornica na jugu Avstrije
Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Narodna knjigarna

12 52-19
v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.